3. Shkola, O.M. (2026). Osoblyvosti zastosuvannia ozdorovcho-rekreatsiinoi rukhovoi aktyvnosti yak zasobu motyvatsii studentiv do zaniat fizychnymy vpravamy [Enhancing the Effectiveness of Athletes' Training Processes Using Fitness Technologies]. Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky. 26. https://doi.org/10.5281/zenodo.18315158 [in Ukrainian].

6. Shkola, O.M. (2025). Yakist profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu v zakladakh vyshchoi osvity [Quality of Professional Training of Future Specialists in Physical Culture and Sports in Higher Education Institutions]. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku yakisnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu v umovakh stupenevoi osvity: mater. YII Mizhnar. naukovo-prakt. konf. (Poltava-Lubny, 17.04.2025); 105-109. [in Ukrainian].

4. Shkola, O.M., Makotchenko, O.A., Sychov, D.V. (2025). Osoblyvosti metodyk navchannia z vykorystanniam ozdorovcho-rekreatsiinykh tekhnolohii v protsesi zaniat zi zdobuvachamy osvity spetsialnosti 017 Fizychna kultura i sport **[**Features of Using Health-Promoting and Recreational Physical Activity as a Means of Motivating Students to Engage in Exercise**].** Sportyvna nauka ta zdorovia liudyny. Kyiv, 1(13); 235-249. https://doi.org/10.28925/2664-2069.2025.120 [in Ukrainian].

5. Shkola, O.M. Makotchenko, O. A., Sychov, D. V., Peleshenko, I. M. (2025). Pidvyshchennia efektyvnosti trenuvalnoho protsesu sportsmeniv z vykorystanniam fitnes-tekhnolohii **[**Specifics of Teaching Methods Using Health-Promoting and Recreational Technologies in the Training of Students of the Specialty 017 Physical Culture and Sports**].** Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). Kyiv. 1; 172-177. [in Ukrainian].

9. Donchenko, V., Zhamardiy, V., Shkola, O., Fomenko, O., Khlus, N., Kabatska O., Heta, A. (2024). Formation of readiness of future occupational therapists to use modern rehabilitation technologies in professional activities. *Acta Balneologica.* Vol. LXVI, 6 (184); 392-399. doi: 10.36740/ABAL202406104

10. Otravenko, O., Shkola, O., Zhamardiy, V., Shynkarova, O., Fomenko, O., Poluliashchenko, T., Donchenko, V. (2024). Fostering the social activity of future specialists in physical education and sports in a health-preserving environment. *Acta Balneologiga*. 2(180): 135-143. DOI: 10.36740/ABAL202402110.

11. Shkola, O., Zhamardiy, V., Donchenko, V., Zolochevskyi, V., Poluliashchenko, T., Sokolenko, O., Pavliuk, O. (2023). Study of the Impact of Electronic Learning Tools on the Level of Formation of Health-Preserving Competence Among Students of the Specialty «Therapy And Rehabilitation». *Acta Balneologiga*. Vol. LXV, 6(178): 406-414. DOI: 10.36740/ABAL202306110.

Стаття надішла до редакції / Received 13.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 20.02.2026
Опубліковано / Published 27.02.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.02(201).38

Шкондя В.В.,
старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м. Вінниця
https://orcid.org/0000-0003-0252-4951
Рогаль І.В.,
старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м. Вінниця
https://orcid.org/0000-0001-6670-9117
Чхань А.А.,
старший викладач кафедри фізичного виховання
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця
https://orcid.org/0009-0006-4725-7024
Романенко О.І.,
старший викладач кафедри спортивної медицини,
фізичного виховання та реабілітації
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця
https://orcid.org/0000-0001-8183-6034

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ БАСКЕТБОЛОМ У ЗВО

У статті розглянуто сучасні підходи до удосконалення техніко-тактичної підготовки студентів, які займаються баскетболом у закладах вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності навчально-тренувального процесу в умовах обмеженого навчального часу, різного рівня підготовленості студентів та зростання вимог до якості спортивної підготовки. Проаналізовано особливості формування технічних і тактичних навичок у студентів-баскетболістів, обґрунтовано доцільність інтегрованого підходу до навчання, що передбачає поєднання технічної та тактичної підготовки. Висвітлено можливості використання ігрових і змагальних методів, ситуаційного навчання, а також інноваційних педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологій. Визначено основні напрями оптимізації техніко-тактичної підготовки з урахуванням психофізіологічних і мотиваційних особливостей студентської молоді. Разом із тим аналіз

літературних джерел свідчить, що більшість наукових робіт зосереджена на підготовці кваліфікованих спортсменів і команд високого рівня. Таким чином, узагальнення результатів аналізу наукових джерел підтверджує актуальність дослідження сучасних підходів до удосконалення техніко-тактичної підготовки студентів, які займаються баскетболом у ЗВО, з урахуванням специфіки студентського спорту та можливостей впровадження інноваційних методів навчання.

***Ключові слова:** баскетбол, студенти, техніко-тактична підготовка, заклади вищої освіти, інноваційні підходи.*

***Viktoria Shkondya, Iryna Rohal, Alina Chkhan, Oleksandr Romanenko. Modern approaches to improving the technical and tactical training of students engaged in basketball in higher education institutions**. The article examines modern approaches to improving the technical and tactical training of students engaged in basketball in higher education institutions. The relevance of the study is обусловлена the need to enhance the effectiveness of the educational and training process under conditions of limited instructional time, different levels of students preparedness, and increasing requirements for the quality of sports training. The features of the development of technical and tactical skills in student basketball players are analyzed, and the feasibility of an integrated training approach that combines technical and tactical preparation is substantiated. The possibilities of using game-based and competitive methods, situational learning, as well as innovative pedagogical and information and communication technologies are highlighted. The main directions for optimizing technical and tactical training are identified, taking into account the psychophysiological and motivational characteristics of students.*

At the same time, the analysis of literary sources indicates that most scientific studies are focused on the training of highly qualified athletes and elite teams. Issues related to improving the technical and tactical training of student basketball players within the system of physical education in higher education institutions remain insufficiently covered and require further scientific substantiation. Thus, the generalization of the results of the analysis of scientific sources confirms the relevance of studying modern approaches to improving the technical and tactical training of students engaged in basketball in higher education institutions, taking into account the specific features of student sports and the possibilities of implementing innovative teaching methods.

***Keywords:** basketball, students, technical and tactical training, higher education institutions, innovative approaches.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку фізичного виховання та спорту у закладах вищої освіти характеризується підвищеними вимогами до рівня рухової підготовленості студентів та їхньої спортивної майстерності. У непрофільних закладах вищої освіти студенти I–II курсів займаються фізичною культурою на заняттях згідно з робочою програмою з фізичного виховання два рази на тиждень. Як варіант, замість цього, їм пропонується займатися певним видом спорту у спортивній секції під керівництвом тренерів-викладачів, що убомувлюється специфічними умовами тренувального процесу [3, с. 32].

Баскетбол як один із найбільш популярних ігрових видів спорту серед студентської молоді потребує постійного вдосконалення методики навчання та тренування. Висока конкуренція на змаганнях серед збірних команд з баскетболу закладів вищої освіти України, вимагає пошуків нових методик навчання та засобів до удосконалення техніко-тактичних дій студентів [4, с. 48].

Ефективність ігрової діяльності у баскетболі значною мірою залежить від рівня техніко-тактичної підготовленості, що визначає здатність гравців швидко орієнтуватися в ігрових ситуаціях, приймати оптимальні рішення та реалізовувати їх у змагальній діяльності [9, с. 40]. Саме тому проблема пошуку сучасних підходів до удосконалення техніко-тактичної підготовки студентів є актуальною та потребує наукового обґрунтування.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та охарактеризувати сучасні підходи до удосконалення техніко-тактичної підготовки студентів-баскетболістів у ЗВО.

Матеріал і методи дослідження. Теоретичний аналіз і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комплексне опанування техніко-тактичного арсеналу є однією з ключових цілей тренувального процесу підготовки баскетболістів. У сучасних умовах розвитку баскетболу досягнення високих спортивних результатів можливе лише за наявності високого рівня всебічної фізичної та технічної підготовленості гравців. Саме ці компоненти забезпечують стабільність і ефективність ігрової діяльності спортсменів в умовах зростаючої конкуренції та інтенсифікації змагального процесу [7, с. 88].

Техніко-тактична підготовка у ігрових видах спорту визначається загальними закономірностями технічної й тактичної підготовки та специфікою змагальної діяльності. Її особливості зумовлені складною структурою гри, що передбачає значно ширший арсенал технічних прийомів порівняно з іншими видами спорту, а також специфічною формою організації змагальної діяльності [9, с. 58].

Проблеми техніко-тактичної підготовки спортсменів у баскетболі та інших ігрових видах спорту ґрунтовно висвітлені в працях науковців. На думку В. М. Платонова, технічна підготовка повинна здійснюватися у тісному взаємозв'язку з тактичною, оскільки лише інтегроване формування рухових дій та тактичного мислення дозволяє досягти високої ефективності ігрової діяльності [10, с. 333]. Подібну позицію поділяють Е І. Маляр, Н. С. Маляр та Н. М. Безпалова які наголошують на необхідності моделювання змагальних ситуацій у процесі навчання технічних прийомів [7, с. 89].

Проблемам фізичного виховання та спортивної підготовки студентської молоді присвячені дослідження Т. Ю. Круцевич, Н. В. Москаленко. У їхніх працях зазначається, що студентський спорт має специфічні умови функціонування, зумовлені обмеженою кількістю навчальних годин, різним рівнем підготовленості студентів і

необхідністю поєднання навчальної, оздоровчої та змагальної спрямованості занять [6]. Це потребує пошуку ефективних підходів до організації навчально-тренувального процесу з баскетболу в ЗВО.

Методичні аспекти навчання техніки та тактики баскетболу розглянуті в працях О. Комоцька та Р. Сушко, які акцентують увагу на поетапному засвоєнні технічних елементів і поступовому включенні їх у тактичні схеми гри. Автори наголошують, що навчання повинно будуватися з урахуванням індивідуальних можливостей гравців та рівня їх підготовленості [5, с. 240].

У сучасних наукових дослідженнях значна увага приділяється впровадженню інноваційних педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологій у спортивну підготовку. Так, у працях Ц. Веньпена та Н. Безмилова обґрунтовується ефективність використання відеоаналізу, цифрових освітніх ресурсів і засобів спортивної аналітики для підвищення якості техніко-тактичної підготовки спортсменів, у тому числі студентів [2, с. 22-28].

Підвищення техніко-тактичної майстерності спортсменів у командних ігрових видах спорту пов'язане з упровадженням сучасних комп'ютерних технологій, спеціалізованого обладнання та психодіагностичних систем. Їх використання розширює можливості аналізу й корекції ігрової діяльності та сприяє оптимізації тренувального процесу. Водночас ефективність цифрових засобів залежить від якості програмного забезпечення й рівня підготовленості фахівців до їх застосування [2, с. 22-28].

Процес упровадження комп'ютерних технологій у систему підготовки спортсменів постійно розвивається. Так, завдяки практичному досвіду та науково-творчому підходу А. Г. Базілевського та І. Д. Глазиріна була розроблена авторська методика «Baskettest», спрямована на контроль і вдосконалення тактичного мислення гравців, а також на визначення рівня їх технічної та спеціальної фізичної підготовленості [1, с. 13].

Аналіз спеціалізованих наукових джерел свідчить, що в практиці баскетболу широко використовуються різноманітні технічні пристрої, які дозволяють гравцям і тренерам оперативно отримувати інформацію про помилки, допущені у завершальній фазі кидка, а також про точність виконання окремих його структурних компонентів. Водночас зазначені технології навчання не обмежують творчий аспект тренувального процесу, а навпаки, сприяють активізації пізнавальної діяльності спортсменів і підвищенню їх мотивації до вдосконалення рухових дій [9, с. 45].

У дослідженнях О. О. Мітова розроблено методику оцінювання рівня техніко-тактичної підготовленості баскетболістів на основі кількісного аналізу ігрових показників, зокрема кількості атак, підбирань м'яча, перехоплень, блок-шотів, результативності передач, співвідношення влучних кидків до загальної їх кількості, а також часу перебування гравця на майданчику. Такий підхід дозволяє підвищити об'єктивність і точність оцінювання рівня підготовленості спортсменів [8, с. 88].

В. В. Ільчишина та А.А. Бондар, у свою чергу, наголошують на доцільності застосування обчислювальної техніки у процесі навчання баскетболу, оскільки вона створює умови для більш повного та швидкого усвідомлення спортсменами внутрішніх закономірностей складнокоординаційних рухів, що є малодоступними за традиційних форм організації навчально-пізнавальної діяльності [4, с. 47].

Висновок. Разом із тим аналіз літературних джерел свідчить, що більшість наукових робіт зосереджена на підготовці кваліфікованих спортсменів і команд високого рівня. Питання удосконалення техніко-тактичної підготовки студентів-баскетболістів у системі фізичного виховання закладів вищої освіти висвітлені недостатньо та потребують подальшого наукового обґрунтування. Таким чином, узагальнення результатів аналізу наукових джерел підтверджує актуальність дослідження сучасних підходів до удосконалення техніко-тактичної підготовки студентів, які займаються баскетболом у ЗВО, з урахуванням специфіки студентського спорту та можливостей впровадження інноваційних методів навчання.

Перспективи подальших досліджень. Визначити та проаналізувати рівень техніко-тактичної підготовки студентів, що входять до збірної команди з баскетболу непрофільного ЗВО.

Література

1. Базилевський А. Г., Глазирін І. Д. Основи формування тактичного мислення у нападі юних баскетболістів. *Молода спортивна наука України.* 2011. Вип. 15. (1). С. 11–15.

2. Безмилов М., Веньпен Ц. Вплив виконання різних техніко-тактичних дій на підсумкові результати змагальної діяльності чоловічих та жіночих команд високої кваліфікації в баскетболі 3х3. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2023. Випуск 12 (172), С. 22-28. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.12(172).04

3. Войтенко С.М., Рогаль І.В., Чхань А.А. Удосконалення основних технічних прийомів у волейболі в закладах вищої освіти. *Науковий часопис Серія 15: Науково-педагогічі проблеми фізичної культури.* 2022. Випуск 1 (145) С. 31-34**.** DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.1(145).06

4. Ільчишина В.В., Бондар А.А. Комп'ютерні технології тренування у баскетболі. *Науковий часопис. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт).* 2019. Вип. 6 (114)19. С. 46-49. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.6(114).09

5. Комоцька Оксана, Сушко Руслана сучасні підходи до техніко-тактичної підготовки юних баскетболісток. *Physical culture sports and health of the nation.* 2023. №15 (34). С. 239–252. DOI: 10.31652/2071-5285-2023-15(34)-239-252

6. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання : у 2 т. Київ : Олімпійська література, 2017. Т. 1–2.

7. Маляр Е.І., Маляр Н.С., Безпалова Н.М. Особливості підготовки спортсменів високого класу в ігрових видах спорту. . *Науковий часопис. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт).* 2025. Випуск 1 (186) 25. С. 87-90. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01(186).17

8. Мітова О. О. Технологія реалізації системи контролю у командних спортивних іграх в процесі багаторічного удосконалення. *Фізична культура спорт та здоров'я нації.* 2020. Вип. 10 (29). С. 83–91. DOI: doi.org/10.31652/2071-5285-2020-10(29)-83-91

9. Мусієнко А., Несен О., Цимбалюк Ж. Аналіз показників техніко-тактичних взаємодій у баскетболі 3х3. *Спортивні ігри*/ 2023/ Випуск 1(27). С. 40–50. DOI: https://doi.org/10.15391/si.2023-1.04

10. Платонов В. М. Теорія і методика спортивного тренування : підручник. Київ : Олімпійська література. 2015. 680 с.

References

1.Bazylevskyi, A.H., Hlazyrin, I.D. (2011). Osnovy formuvannia taktychnoho myslennia u napadi yunykh basketbolistiv. [Fundamentals of the formation of tactical thinking in offense of young basketball players]. Moloda sportyvna nauka Ukrainy. Vol. 15 (1). Pp. 11–15. [in Ukrainian].

2.Bezmilov, M., Venpen, Ts. (2023). Vplyv vykonannia riznykh tekhniko-taktychnykh dii na pidsumkovi rezultaty zmahalnoi diialnosti cholovichykh ta zhinochykh komand vysokoi kvalifikatsii v basketboli 3x3. [Influence of various technical and tactical actions on the final results of competitive activity of highly qualified men's and women's teams in 3x3 basketball]. Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Series 15. Issue 12 (172). Pp. 22–28. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.12(172).04 [in Ukrainian].

3.Voitenko, S.M., Rohal, I.V., Chkhan, A.A. (2022). Udoskonalennia osnovnykh tekhnichnykh pryiomiv u voleiboli v zakladakh vyshchoi osvity. [Improvement of basic technical techniques in volleyball in higher education institutions]. Naukovyi chasopys. Series 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury. Issue 1 (145). Pp. 31–34. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.1(145).06 [in Ukrainian].

4.Ilchyshyna, V.V., Bondar, A.A. (2019). Kompiuterni tekhnolohii trenuvannia u basketboli. [Computer technologies of training in basketball]. Naukovyi chasopys. Series 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). Issue 6 (114). Pp. 46–49. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.6(114).09 [in Ukrainian].

5. Komotska, O., Sushko, R. (2023). Suchasni pidkhody do tekhniko-taktychnoi pidhotovky yunykh basketbolistok. [Modern approaches to technical and tactical training of young female basketball players]. Physical culture sports and health of the nation. No. 15 (34). Pp. 239–252. DOI: https://doi.org/10.31652/2071-5285-2023-15(34)-239-252 [in Ukrainian].

6.Krutsevych, T.Yu. (2017). Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia: u 2 t. [Theory and methodology of physical education: in 2 vols.]. Kyiv: Olimpiiska literatura. [in Ukrainian].

7.Maliar, E.I., Maliar, N.S., Bezpalova, N.M. (2025). Osoblyvosti pidhotovky sportsmeniv vysokoho klasu v ihrovykh vydakh sportu. [Features of training of high-class athletes in team sports]. Naukovyi chasopys. Series 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). Issue 1 (186). Pp. 87–90. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01(186).17 [in Ukrainian].

8.Mitova, O.O. (2020). Tekhnolohiia realizatsii systemy kontroliu u komandnykh sportyvnykh ihrakh v protsesi bahatorichnoho udoskonalennia. [Technology of implementation of the control system in team sports games in the process of long-term improvement]. Fizychna kultura sport ta zdorovia natsii. Issue 10 (29). Pp. 83–91. DOI: https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-10(29)-83-91 [in Ukrainian].

9.Musiienko, A., Nesen, O., Tsymbaliuk, Zh. (2023). Analiz pokaznykiv tekhniko-taktychnykh vzaiemodii u basketboli 3x3. [Analysis of indicators of technical and tactical interactions in 3x3 basketball]. Sportyvni ihry. Issue 1 (27). Pp. 40–50. DOI: https://doi.org/10.15391/si.2023-1.04 [in Ukrainian].

10. Platonov, V.M. (2015). Teoriia i metodyka sportyvnoho trenuvannia: pidruchnyk. [Theory and methodology of sports training: textbook]. Kyiv: Olimpiiska literatura. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції / Received 01.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 16.02.2026
Опубліковано / Published 27.02.2026